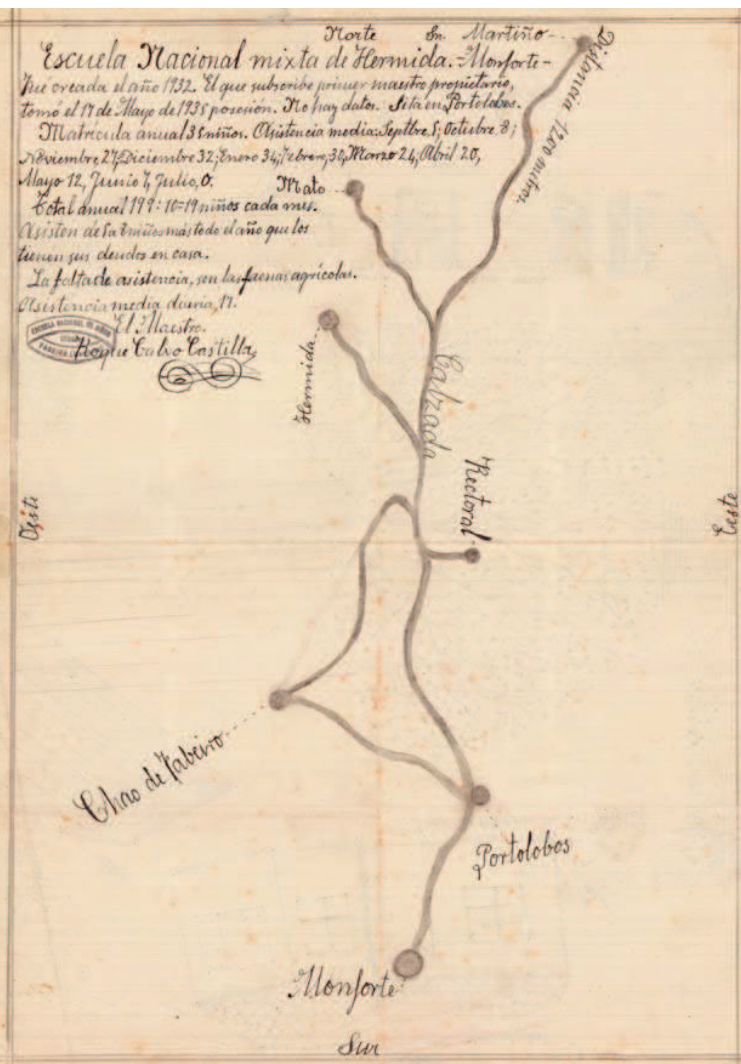
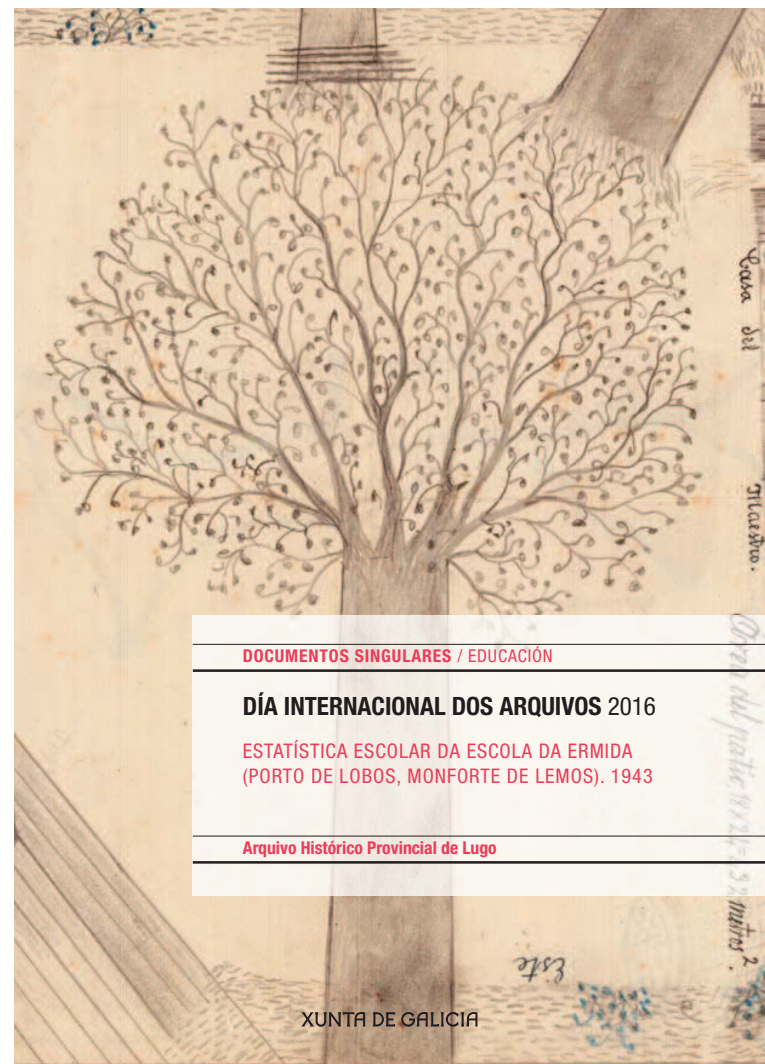

galicia
1. ÁREA DE IDENTIFICACIÓN
Código de referencia: ES.GA.27028 AHPLu.1.3.2.DPEL 2.2.3.3.105418-02 Título: Estadística escolar da escola da Ermida (Porto de Lobos, Monforte de Lemos). Data de creación: 1943 Nivel de descrición: Unidade documental. Volume e soporte: 1 folla, 31,8 x 44 cm.; tinta e lapis negro,azul, amarelo e vermello.
2. ÁREA DE CONTEXTO
Nome do(s) produtor(es): Sección Administrativa de Primeira Ensinanza de Lugo. Historia institucional: A Constitución de Cádiz de 1812 fai a primeira referencia de organización administrativa da instrución pública en España que no Século XIX se encarga ao Ministerio de Fomento. A Lei Moyano, organizou a administración educativa provincial e local creando as Xuntas Provinciais de Instrución Pública e as Xuntas Locais de Primeiro Ensino. O R.D. do 18 de abril de 1900 crea o Ministerio de Instrución Pública y Belas Artes e, dentro deste, a Dirección Xeral de Primeira Ensinanza queda instituída polo R.D. do 1 de xaneiro de 1911 para o estudo e resolución dos asuntos deste nivel e desenvolverá a súa estrutura administrativa ata chegar a toda a administración educativa. Co R.D. do 5 de maio de 1913 de Administración Provincial e Local de Primeiro Ensino xorden as Seccións Administrativas de Ensinanza Primaria nas capitais de provincia dependendo directamente da Dirección Xeral de Primeira Ensinanza. Na Lei do 14 de abril de 1955 de reestruturación do Ministerio de Educación Nacional substitúense as Seccións Administrativas polas Delegacións Administrativas de Educación Nacional, que a partir de 1956 quedarán encargadas das secretarías dos Consellos Provinciais de Educación, a administración do primeiro ensino e a coordinación das Xuntas Municipais de Primeiro Ensino. A publicación do Decreto 2764/67 do 27 de novembro que reorganiza a Administración Civil do Estado refunde os servizos administrativos do Ministerio de Educación e Ciencia en cada provincia nas Delegacións Provinciais de Educación e Ciencia, que con bastantes modificacións permanecen ata que por R. D. 3315/1981 do 29 de decembro pasan a denominarse Direccións Provinciais, integradas nos Gobiernos Cívicos dependendo do Ministerio de Educación e Ciencia ata as transferencias de competencias en materia educativa a favor da Comunidade Autónoma de Galicia. Forma de ingreso: Transferencia da Delegación Provincial da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria.
3. ÁREA DE CONTIDO E ESTRUCTURA
Alcance e contido: O documento contén esbozo do distrito e do entorno escolar. Valoración, selección e eliminación: Custodia permanente.
4. ÁREA DE CONDICIÓN S DE ACCESO E UTILIZACIÓN
Condicións de acceso: Libre. Lingua/escritura(s) dos documentos: Castelán.
5. ÁREA DE DOCUMENTACIÓN ASOCIADA
Unidades de descrición relacionadas: véxase ademais 79327 e 105418-1 para estatísticas do primeiro ensino de 1937 elaboradas polos Consellos Escolares de Primeiro Ensino.
6. ÁREA DE NOTAS
Nota á data: A data corresponde ó ano da circular.
7. ÁREA DE CONTROL DA DESCRICIÓN

Nota da arquivista: Paloma Gómez Varela.
Regras ou normas: GRUPO DE ARQUIVEIROS DE GALICIA, *Norma galega de descrición arquivística* (NOGADA), Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, 2010.
Data(s) da descrición: 28/04/2016

DOCUMENTOS SINGULARES / EDUCACIÓN

DÍA INTERNACIONAL DOS ARQUIVOS 2016

ESTADÍSTICA ESCOLAR DA ESCOLA DA ERMIDA
(PORTO DE LOBOS, MONFORTE DE LEMOS). 1943

Arquivo Histórico Provincial de Lugo

XUNTA DE GALICIA

O documento que presentamos nesta ocasión é a resposta que ofrece o mestre da Escola Nacional Mixta da Ermida, parroquia do Chao de Fabeiro en Monforte de Lemos e situada no lugar de Porto de Lobos á circular da Sección Administrativa de Primeira Ensinanza de Lugo de 16 de xaneiro de 1943 que ordenaba ás Xuntas Municipais de Primeiro Ensino a remisión urxente de datos das escolas de cada municipio.

Esta estatística escolar consistía nun informe exhaustivo tanto das escolas municipais como das privadas ou das de padroado no que constaba o nome da escola, lugar e clase das mesmas. Así mesmo debía facer referencia ao historial do centro, data de creación, distrito escolar que abarcaba e poboación infantil do mesmo, e ademais datos de matrícula media por anos de cada escola desde 1911 ata 1942, institucións complementarias se existían, plano do edificio escolar e esbozo do distrito entre outros datos.

O servizo solicitado debería efectuarse, polos Sres. Presidentes das Xuntas Municipais de Primeiro Ensino ou, en caso de carecer de información debían solicitalos dos mestres que se atopasen rexentando a escola.

Non obstante a sinxeleza e brevidade do texto así como a inxenuidade e aspecto "naif" dos debuxos, esbozo e plano de situación, o mestre D. Roque Calvo Castilla proporciónanos unha información moi valiosa sobre a situación xeográfica da súa escola, contorna socioeconómica e dinámica de escolarización dos seus alumnos. Indica que se creou a escola en 1932 e que o seu primeiro mestre propietario foi el mesmo desde 1935, di non posuír datos pero informa sobre a matrícula anual de alumnos e asistencia media por meses unicamente do ano en que elabora a estatística. Do estudo das cifras dedúcese o aumento progresivo do número de alumnos que asisten a clase desde o outono ata a primavera, estación na que vai diminuindo a asistencia como consecuencia do traballo infantil nas faenas agrícolas, dato do cal tamén deducimos a ocupación laboral da poboación da zona. Á beira destes datos un sinxelo esbozo do distrito escolar e situación dos lugares da parroquia e no reverso da folia outro esbozo a lapis parcialmente coloreado co edificio da escola, servizos hixiénicos, a casa do mestre e zona arborizada, todo iso ao redor do patio.

Aínda que a escaseza de datos deste documento impide sobreentender moita máis información, no caso das estatísticas doutros lugares deste ano de 1943 ou da de 1937, podemos apreciar escolas desprovistas de mestres nalgún caso como consecuencia do triste proceso da depuración do profesorado, descenso da poboación infantil en períodos concretos como é o caso da Guerra Civil e inmediato posterior, e variacións na escolarización infantil reflexo de distintas circunstancias segundo zonas e etapas, información toda ela de gran valor para o estudo do ensino primario en Galicia na primeira metade do Século XX.

Paloma Gómez Varela
AHP Lugo

